

1911. 22A

SISEMINE
№
TROK

EESTI POLITSEILEHT

Nr. 36

19. augustil 1922.

II. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.

Tellimise hind: aasta peale . . . . . Mk. 800.—
 poole aasta peale . . . . . 400.—
 weerand aasta peale . . . . . 200.—

Üksik number maksab Mk. 18.—

Aratellimised — järgmise kuu esimesest päevast.

Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 5-15.

Awatud kell 1/2 9 — 1/2 3. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1.

Kuulutuste hind:

1/1 lehek.	Mk. 3000.—	1/4 lehek.	Mk. 800.—
1/2	1500.—	1/8	400.—
1/3	1000.—	1/16	200.—
	1/32 lehek.	Mk. 100.—	

Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% kallim.

Adressi muutmine 10 mk.

Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.

Jooksew arwe „Eesti Pangas“ nr. 1056.

Salakaubaweost.

Tollimaksud on praegusel ajal riigi eelarwes üheks pea jissetulekuhallikaks. Nii oli meie riigi 1921 a. eelarwes tollide eest 394.997.000 m. tulu ettenähtud (tulumaaks 402.300.000 m. ja äri- ja tööstusmaksud — 206.085.500 m.). Sellepärast on ka arusaadaw, et riik terve rahwa huwiji tõsijest kaitseb, kui tema kõige jõuga salakaubitsemisega wõitleb.

Mida nimetab aga seadus salakaubaks? Salakauba mõiste on meie seaduses wäga ükitaolisel viisil kindlaksmääratud, nimelt Tolli sead. §§ 1045 ja 1046. Nende paragrahwide järel loetakse salakaubaks ehiteks, kaup, mida salaja ilma tolliwaltimise kontrollita jisseweetakse, kus juures tähendatud kaup wõib wäljamaa oma olla, mida keelatud on jisse wedada ehk mille pealt tollimaksu wõetakse ehk jälle ainult transiidina läbi weetakse. Niisamuti loetakse salakaubaks jisseweetawaid Eesti oma saadusi, millede wäljameo juures tolliraha, mis jisseweetud materjali eest maksetud ehk aktsiisiraha tagasi antud.

Kõik need kaubad loetakse salakaubaks ka sel juhtumisel, kui nemad jisseturule tolliasutuse kaudu sattunud, selle juures aga

kuritarwidus tolli ametnikkude poolt ette tulnud.

Teiselt poolt loetakse salakaubaks kaubad, mida ilma tolli kontrollita wälja weetakse ehk selleks wähemalt katset teha.

Peale seda nimetab seadus kontrabandiks ülevaltähendatud kaupade hoidmist ehk edasitoimetamist, kui lõendused puuduwad, et nemad seaduslikus korras saadud; nimelt 50-werstalises piirimaaribas peab wäljamaa kaupadel, mida edasimitimiseks oma juures peetakse, tollimaksu tasumine wastawa kwittungi läbi kindlaks tehtud saama. Wäljamaa kaubad, mis tembeldamise alla käiwad, luid templid puuduwad, ja ka Eesti kaubad, kui nemad ühes kontrabandiga leitud ja kui nendel Eesti tempelst ehk tunnistust ei ole konfiskeeritakse kui salakaup. Peab aga tähendada, et kaunis raske on niisugust salakaupa kätte saada, sest tolliametnikud on õigustatud eraforteris läbiotsimisi toime panema ainult siis, kui salakaubawedaja nende nähes majasse ära kaob. Teistel juhtumistel, kui tekib kahtlus, et tähendatud ruumis keelatud kaup warjatakse, peawad tolliametnikud politsei

ehk kohtu-uurija poole pöörama. Ainult 875-süüalikes piiri maaribas on tolliametnikkudel ja piirivalwuritel läbiotsimiseks needamad õigused, mis politseilgi.

Karistus, mis salakaubawedajat ehk müüjat tabada wõib, on wäga mitmekesine: kõige kergem — rahatrahw. Keelatud kaupade läbiwiimise eest nõutakse nende kolmekordset hinda ja peale selle konfiskeeritakse kaup. Tollimaksu alla käiwate kaupade kättesaamisel, konfiskeeritakse asjad ja süüdlasele määratakse rahaline trahw kümnekordses tollimäära suuruses. Ühes kaupadega konfiskeeritakse weoabinõud — wanfrid ühes hobustega ehk vähemad wee sõiduriistad, millede peal salakaup üle piiri toimetati. Konfiskeeritud asjad, mis ruttu rikki lähewad, müüakse enampakkumise teel.

Kui isik, kellel tollivalitus administratiiv korras ülewaltähendatud trahwid määranud, selle karistusega nõus ei ole ja maksu ei taha ehk kui süüdlane on kolmat korda trahmitud, siis saadab tollivalitus asjatoimetuse ühes oma määrusega wastawa kohtuasutusele.

Kui salakaubawedamine saab toime pandud terwe salkkonnaga, siis tõuseb karistus, iseäranis, kui mõned weel sõjariistadega warustatud. Peasüüdlasi karistatakse, peale salakauba ärawõtmise ja rahatrahwi, kinnipidamisega parandusmajas mitte alla kolme aasta. Kohtumõistmise juures ei wõeta ka arwesse, kas toimetas kaebalune oma isiklikes, wõi teiste, näit. kaubaomaniku huwides, sest salakaubawedaja tegewuse eesmärk on riigi kassat riisuda. Sellepärast, kui kaubaomanik salka astub, et ainult oma, aga mitte mõera kaupa läbiwita, karistatakse teda ikkagi kui salga liiget.

Sellesama karistuse alla langewad ka need isikud, kes niisugusest salakaubawedajate organisatsioonist teadsid ja osawõtjale peawarju andsid ehk abinõusid muretsefid (lähemalt karistuse kohta „Riigi Teatajas“ nr. 155/156 — 20 a.)

Sarnaste raskete karistuste peale waatamata, mis süüdlasi ähwardab, et taha salakaubawedamine siiski wäheneda, sest kasu, mida see äri oma ettemõtjatele toob on nii suur, et paljud riskeeriwad. Kui asi mõni aeg õnnestab, siis wõib kergesti rikkaks saada ja pärast rahulikult oma kapitalist elada.

Iseäranis õitseb salakaubawedamine seal, kus selleks head looduslikud tingimised —

metlad, sood, käänakas mererand jne. ja wõrdlemisi nõrk piirivalwe. Seda näeme praegu ka meil, kus palju rannaelanikkudest, kes mootorpaatidega warustatud, salakaubawedamise peasjalikult piirituse läbi mitmekordseteks miljonärideks saanud. Mõli sünnib salakaubawedamine weel kaunis primitiiviselt. Wäljamaal on aga selles sphis inimese meeleterawus wäga palju tõotanud, ja huwitaw on mõnes Euroopa tollimuseumis kõiki neid abinõusi silmitseda, mida selleks tarwitakse, et tolliametnikke petta ja kaupasid ilma maksuta üle piiri toimetada.

Ühes kohas näeme puuhalgude kimpu, millega piiritust üle piiri toimetati, sest puuhalgud on plekist tehtud nõud ja nii osawasti järele tehtud, et neid raske on õigetest ära tunda. Kohe kõrwal äratub waataja tähelpanekut wätikusse sifemähitud wäike lapsuke, aga laps on ka ainult plekist nõu salakauba läbiwiimiseks. Weel suuremat imestust äratub suur meesterahwa kaju uhke teenri riietes ja kõrges tšikindris. See „teener“ sõitis sagedasti oma härraga üle piiri ja et neil harilikult pakkisi ei olnud, siis ei otsinud ka tollivalwurid neid läbi. Kord aga hakkas hobune lõhkuma, wanter läks ümber, „teener“ kukkus wälja ja tema pea lendas kõrwale, kusjuures kaelast kallis šampanjer wälja juolas.

Kallihinnalised wedelikud, nagu lõhnaõlid, ja teised saawad järgmisel wiisil warjatud: neid kallatakse pudelisse, mille kael põhjaga toru läbi ühendatud, mis odawa wedelikuga täidetud. Peegli klaasid saawad kaks tükki kokku ühte raami paigutatud ja lähewad maksuta sagedasti läbi. Kallid riided ja pitsid keritakse selleks wäljaõpetatud koerte ümber ja wiimaseid kattetakse nahaga, nii et eemalt ja weel pimedas raske on pettust märgata, kui koer üle piiri jookseb, kus teda oodatakse.

Suwitawalt toimetati üks wähe salakaupa üle piiri Saksamaa ja Wene külades, mis jõe ääres asusid, mille kaudu piir käis. Talupojad käisid alati ämbritega jõe ääres wett toomas, seda asjaolu kasutasid salakaubawedajad ning ilmusiwad ämbritega, mis piiritusega täidetud olid ja hästi finni tehtud, nii et wegi fiske ei tulnud. Ämbriid seoti nõõri otja, mis wee all teise kaldani ulatas ja tõmmati neid niiwiisi üle piiri. Sedasama abinõu, aga suuremal mõõdul, tarwitati mõni aeg tagasi Kanaadas, et piiritust Kanaadast Ameer-

rifa ühisriikidesse üle Niagara jõe toimetada.

Külades, millede elanikud ennast peaaegjalikult salakaubavedamisega üles peavad, on isegi majad wastawalt ehitatud kütisuguste piduurgastega, peale selle on weel mitmete naabrimajade põõningud üksteisega ühendatud, nii et läbiotfimisil wõimalik on keelatud kaupa küla teise otja toimetada ja ära peita.

Kõikidest abinõudest ja etteawaatustest hoolimata läheb tolli- ja piirwalwuritel tiiski sagedasti korda salakaubawedajaid tabada ja kaupa ära wõtta. Et oma kahju katta, tulid salakaubawedajad mõtte peale kaupa konfiskeerimise wastu finnitada. Sakfamaal, Inglismaal ja teistes riikides tekkisid warsti finnitus aktia feltid juure kapitaauga, kes oma peale osa riisikost wõtawad, kus juures peab tähendama, et niisugune finnitamine toob aktionäridele

suuremat diwidenti, kui harilikud finnitamised tule ehk õnnetuste wastu.

Et salakaubawedamine peaaegjalikult piiri äärfes maaribas tolliwalwurite piirfonnas sünnib, siis on ka loomulik, et wälispolitseil harwa sellega tegemist on. Etiski peab iga politsei ametnik ettetulewatel läbiotfimisest kauplustes, ka jeda asjaolu filmaspidama, et seal sagedasti kaupa leidub, mis seadusewastafelt üle piiri toimetatud. Niisuguse kauba ülesleidmise juures tuleb eraldi protokoll kokku seada, ja peab filmas pidama, et protokoll tunnistajate juuresolekul kokku seatud oleks, peale selle tuleb ära tähendada: 1) iga kauba koha kirjeldus ühes märkide ja pitfatisdega, 2) brutto kaal, 3) finnipeetud isifute seletus, kas kaup tema oma wõi kellegi teise ja kelle nimelt, 4) kas soowib finnipeetu ise kaupade järelwaatuse juures tolli peal wiibida. D. N.

Politsei ülesanded riigiwõlgade sissenõudmisel wastuwaidlemata korras.

August Mölder.

Waranduse üleskirjutamise puhul tuleb wõimalikult ühtlasi ka ära hinnata. Hindamise juures, kui see sünnib üleskirjutamisega ühel ajal, wõiwad jamased isikud olla, kes üleskirjutamisele tunnistajateks juure kutsutud. Siinjuures tuleb tähelepanna, et hindajateks, järjekul ka tunnistajateks, ei wõi olla isikud, kes kuritegemuses süüdlased, wõlgased, kes tunnistatud maksujõuetuteks ja selle ametiasutuse ametnikud, kelle nõudmisel üleskirjutamine sünnib. Et sünni hindamine üleskirjutamisega ühel ajal, waid hiljem, sel puhul on hindamine pandud omawalitsuse asutuste peale. (Wastuwaidl. korras sissen. maksude seaduse § 130.) Waranduse üleskirjutamisel on soowitaw, et õiglasemat hinda kätte saada, tunnistajateks wõtta isikuid, kes üleskirjutawate waranduste hindasid tunnewad, näituseks: kunstasjade juures — kunstnikke, kallihinnaliste metallide juures — kullasjepad, ehituste juures — inseneerid jne.

Siikumata warandused, mis sissetulekut annawad, tulewad ära hinnata nende keskmise sissetuleku järele. Selleks, et keskmist sissetulekut kätte saada, on tarwis kümne aasta eelmised sissetulekud kokku arwata, kui need olemas. Sellest summast tuleb maha arwata tarwilikud wäljaminekud nagu:

majade maksud linnades, nende korrahoidmise kulud jne. ja siis kümne peale jagada. Kui kümne aasta kohta sissetulekuid wõimata saada, siis wõtta nende järgnewate aastate sissetulekud, mis olemas ja jagada kokkuarwatud aastate arwu peale. Saadud summa tuleb kaswatada: kiwimajade hindamisel kahetja korda, puumajade hindamisel, mis wiis ehk vähem aastaid wanad — kuus korda ja saadud summa wõtta hinnaks. Wanade majade hinnaks wõtta pool ülaltähendatud summadest. Peab tähendama, et see hindamise wiis, kui ka tagajärjed, mis sarnasest seaduslikust hindamisest saadakse (tähendatud hindamise wiis ei ole weel seadusandlisel teel muudetud), ei wasta koguni praeguse aja nõuetele.

Siikuma waranduse hindamise puhul tuleb wõtta hinnaks, kui olemas, wabriku hind (faktuura), kui jeda ei ole, seal hinnata arwanõu järele.

Waranduse hindamise puhul on omanikul õigus aktis, oma allkirja juures, märkust teha selle üle, kui leiab, et hindamine on wõõriti tehtud. Üleskirjutatud siikumata warandused jääwad politset walwe alla (§ 181).

Siikuvad warandused antakse peale üleskirjutamist ja hindamist üle sellekohastele

asutustele, kelle peale on pandud enampakumise teel müümine; on aga warandus väiksehinnaline, ehk nende äramiimine tülikas, siis võib warandus koha peale jääda politsei wälwe alla.

Waranduse hoitule wõtja asutus ehk isik on wastutaw selle eest, et tema lõhnutud ei saaks, ega hukka ei läheks. Waranduse jalajase müümise eest karistatakse samal määral, kui warguse eest (nuhtl. sead. § 1659). Kõik kuulud mis hoidmisest tekiwad, lasuwad üleskirjutatud waranduse peal.

Liikumata warandust, nagu eelpool tähendatud, võib müüa ainult kohtu teel, kuna kohtu otsuste täitmine lasub kohtu-priistawite peal, kuid seadusega liikumata waranduste maksu kohta „R. T.“ 18/19 — 1920 a. §§ 32—36 on oja kohustus, nagu üleskirjutamine, hindamine jne. politsei peale pandud, sellepärast oleks politseil tarwilik järgmist teada ja filmas pidada:

Kohtuotsuse põhjal liikumata waranduse äramüümise asjus tuleb sellekohane kuulutus mahutada „Riigi Teatajas“ wähe-malt üks kord, milles olgu äratähendatud waranduse nimetus, omaniku ja nõudja nimed, misjaguse nõudmise põhjal tuleb müügile, koha nimetus, kus warandus asub ja kus enampakumist toimetatakse, aeg ja hindamise summa.

Kui kuulutamise järele, kunni enampakumise päewani nõuetaw maks ära tasutakse, siis jääb müümine ära, mida jällegi tuleb aegsasti kuulutada. Jätkud, kes müümist toimetawad, peawad selle eest hoolt kandma, et kolme päewa jooksul pärast raha kättesaamist, mis peab jündima 15 päewa jooksul, äramüügi päewast arwates, saaks sellekohane müügi akt kokku seatud ja astuks kirjawahetusse kohtu asutusega, kes sellekohase müügiotsuse teinud, kuhu ka saadud raha tuleb saata. Kohus arwab maha saadud summast wõlasummad ja

kuulud, mis ühenduses müügiga, ning tasub ja diendab arwed seal, kus tarwis. Liikuma waranduse müümist peab küll toimetama sifeministeerium (end. kubermangu walitus, wastum. korras nõuetaw. maksude sead. § 308), kuid sama seaduse põhjal on ka müügi võimalus jäänud politseile, muidugi sifeministeeriumi wolitusel ehk nõudmisel, kes ka tegelikult müüki toimetab. Müügi juures peawad olema peale politseiniku faks tunnistajat. Müügi kraami, kui tema ühe ja sama isiku pärast ja ühte seltsi, võib koon-dada kogudesse, et kergem müüa oleks ja kogude wiisi müümist toimetada. Müügi tarwis peab sellekohane nõõrraamat sisse- seatud olema, milles ära tähendada enam-pakkumise kuupäew, müüidawa asja numbrid raamatu ja üleskirjutamise järele, asja ja ostja nimed ning hind millega müü-dud. Raamatus olgu märgitud, müüidud asja juures, ostja allkiri ja märkus selle üle, et tema tähendatud asja on wastu wõtnud. Müüidud asjad, kui nende eest raha kätte saadud, antakse ostjale kohe üle. On lubatud ka järelmaksuga osta, kuid wõlgnew summa peab järgmisel päewal k. 12-ni ära tasutud olema. Kui aga selleks terminiks ülejäänud summat ära ei ole diendatud, kaotab ostja õiguse käsiraha tagasi saamiseks, kuna asi teistkordsele oksjonil ära müüakse. Jääb aga mõni asi müü-mata, siis kuulutakse teistkordne enampakumine wälja. Kui ka teistkordsele müügile ei ilmu ostjad, määratakse uus enam-pakkumine ja asjad müüakse ära hinnaga, mis võimalik saada.

Need kes enampakumist toimetawad, on õigustatud kasu saama 2% wiimastest hin-nast, mida ostjate käest, peale hinna, sisse-nõutakse (wastum. korras sisseandut. mak-sude sead. § 339). Lõpp.

Politsei esinemine süüdistajana kohtus.

Neis asjus, mis wastandpoolte kokkuleppimise teel lõpetakse, wõiwad ainult erakord sed süüdistajana kohtus esineda. Kõigis muis asjus, mis rahukoh-tule alluwad, wõiwad kannatajad kui ka politsei süüdistajana esineda (3. j. 2. p. § 42 ja § 49 Kr. Rp. E.).

Selle tõttu on politseil õigus (kui tema asja wastawa kohtunikule edasi saatnud, olgu see asi kannataja kaebusel üles wõetud, kuid sarnane, mida ka ilma sellela üleswõtta võib) ühtlasi tea-

tada, et tema süüdistajana esineda soowib. Riik-jamajagust teadaannet on politseil õigus enne kohtu istumist sisse anda ka neis asjus, milles kaebtus ostekohe kohtunikule sisse antud ehk kohtuniku enese poolt üles wõetud. (Kr. Rp. E. § 42 p. 3).

Õigeks soowitawaks ja otstarbekohaseks tuleks lugeda politsei wäljaastumist kohtu asjus, mis jeltskonna huwide otselohest rikkumist sissaldawad, nagu wargused, petmine mõõdu ja kaaluga, termis-hoiu ja tulekahju määruste rikkumiste puhul. Po-

litiseid, kelle ülesanne jeltstoma raha, korra, wara ja kodaniku julgeoleku kaitset seisab, tuleb kõigiti lausaadata, et süüalune wormiliselt puuduliku jüüdistusmaterjaali põhjal karistamata ei jääks.

Kes võib politsei poolt jüüdistaja olla?

Ametniku äranägemise järgi, kes asja üleswõtmud ehk tema ülemuse poolt võib politsei poolt jüüdistajana kohtus wälja astuda iga politsei ametnik kui ka iga teine isik, keda politsei selleks wolitab ja kellel seaduse järgi see õigus ei puudu. (Kr. Rp. S. §§ 44, 64.) Selle juures peab filmaspidama, et juhtumistel, kus jüüdistajaks ametnik ehk eraisik on, kes mitte asja üleswõtmud pole, peab temal wastawa politsei ajutuse poolt jels wolutus olema. Sarnane wolutus sijaldab lihtsalt wastawat teadaannet kohtunikule.

Kui politsei jüüdistajana kohtus esineb, peab tema püüdma jeaduslikelt lubatud abinõudega jüüdistust kõige laiemas ulatuses selgitada. Kui asja

kõigust selgub, et kõik asjaolud tarwiliselt walgustud pole ja tarwidus tekib, kas uusi tunnistajaid ülekoolata ehk mõni ülewaaatus wõi täiendaw juurdlus toimepanna, peab politsei poolt jüüdistaja kohtu istumisel edasiülkumist paluma (Kr. Rp. S. §§ 73, 74). Kui palwe tähelpanemist ei leia, tuleb paluda sellekohast märkust protokolli sisse wõtta. Kui politsei poolt jüüdistaja kohtu otjusega nõus ei ole, tuleb otjuse äratiri paluda.

Apellatjiooni ja kasjatjiooni kaebused rahukohtu otjuse peale jaadetakse politsei poolt wastawa profurööri abi laudu, seal juures filmaspidades, et profurööri abi jõuaks kaebust õigeks ajaks (2 nädalat) edasi jaata.

Mõnede erijeaduste puhul nagu terwishoin, karantiini, hõrje, käsitöö ja wahjaluste jeadustitkude puhul võib politsei kaebusi kohtu otjuse peale otjeteed omalt poolt jisse anda. N. 23.

Katkikistud paberite kokkuseadmine.

Katkikistud paberite kottuseadmiit, mis ijeenejst wäga lihtjana kõlab, toimetakse pahatihiti wäga osamataalt ja tekitab teadmatule õige palju tüli. Katkirebitud paberisi, kui asjalisi tõendusit tuleb õige jagedasti juurdluse praktikas ette ja nad on rihti asjajelgituseks kaaluwa tähtsusega, jellepärast ei oleks ülelligne siin kohal mõned wastawad näpunäited awaldada, mis tuntud kriminaal ala teadlaste poolt häätsiidenud.

Kui jarnane töö käsil, tuleb kõige pealt kaks täitja ühejarnast puhast klaasi ruuduteft (paberi juurusele wastawalt) muretseda. Siis wõdetakse kõik paberitükikesed ja paigutatatakse ühe musta tagaseina peale (laud, paber, tahwel jne., kuid mitte weel klaasi peale). Kõige pealt tuleb tükikesete õiged pooled kindlaks teha katjuda (näit. üks pool kirjutus, teine mitte, üks määrinud, teine mitte). Kui see londa läinud, siis tulewad tükid kõik ühe poole peale seadida ja eestläätt neli nurga tükki wälja otjida (i. o. tükid millel kaks nurka lõigatud). On need leitud, siis on meil neli toetuspunkti olemas. Järgnewalt tulewad kõik ääre tükid wälja otjida (tükid, millel üks serw lõigatud) ja neid nelja gru-

pesje ääredele wastawalt kottu seada, kus juures nurga tükide murde järgi wastawat äärt leida võib. Kui jarnane raam kottuseatud, tuleb järkjärgult randile wastawalt üffitud tükid kottuseada. On see õnnestunud, tuleb neid ettewaatlikult tütt tüti järgi ühe klaasi tüti peale kleepima hakata, neid puhta destileeritud weega niijutades. Kui tint niijutuse juures julab, wõits puhast gummi arabikumit hästi õhufeselt määrides tarwitada. Tükikesed seatakse kottuseatud kawa järgi piinliku korrapärajusega klaasile, kus juures filmaspidada tuleb, et pool wiltu kärisend tükide serwad mitte teije tüti serwadega kaetud ei saaks.

Siis wõdetakse teine klaas ja pandakse kottuseatud paberile peale, ilma et pealepanawat klaasi kuidagi nihutataks. Nüüd tuleb mõni päew wäheje presfi all paber kuiwada lasta, kuiwatust võib sojenduse teel (ettewaatlikult) kiirendada. Selle järgi kleepitakse kaks klaasi serwad ettewaatlikult, kas tiheda ja õhufese paberi ehk linase riide ribadega õhukindlalt kottu. Sarnasel wiisil klaaside wahel kottukleebitult hoiawad kirjad endid wäga kaua alal.

—n.

Rahwamajandus.

Cand. rer. merc. H. Margens.

(2. järg.)

Teaduslik rahwamajandusõpetus võib alles siis wälja areneda, kui riiklikelt ühendud rahwas teatawais kindlustatud piirides ja elutingimistes töötab. Rändajate rahwaste juures, olgugi need suuremad rahwahulgad, nagu hunnid ja mongoolid, kes oma

algupäralise loodusjõuga suurema kultuurrahwaste häwitustööga toime said, ei wõi sellest mitte juttu olla, olgugi, et seal teatav korraldus saagi jagamises jne. mitte ei puundunud. Kindlate kohtade peale ajumine ja küla- ja sugukond-ühingud on esimeseks

astmets majanduslikes korraldamises, ehit nende mõim ja korraldus küll harilikult väga kitsendatud on ja enamjaolt omavahelistest lombe ja usu läbi piiratud määrustest laugemale ei ulata. Samm edasi sellel alal tehtakse siis, kui maa ja linn endid eraldama ja oma wahelise piirid hõltsid tõmbama, mis tööjaotuse maa ja linna rahwa wahel tarwitaks teeb. Kuid keskajal sünnib seejalgune kaupade wahetus maarahwa põllutöösaaduste ja linna käsitöö saaduste wahel siiski mõrdlemisi wälises piiratud raioonis. Minult harwa lähed korda näituseks wilja ja soola laugemale saata, kus nende saaduste järel suuremat puudust tuntakse. Teed on wiletjad ja kardetawad. Wanal ajal nõudsid aga suuremad linnad, nagu Tebeni linn Egiptuses jne., suuremat korraldust, et oma elanikkude toita, arwatakse ju Tebeni linnas oma tuhande wärawaga Komereuse üteluse järgi hekatomphos, üle kahe miljoni elanikkude olnud.

Palmyra linn asus oasid peal Süria kõrbes. Ka sellest linnast ei ole meil peale ühe suure malfutariifide kivitabeli, mille kõrgus 2 meetrit ja pikus üle 5 meetri on, tema majanduskorralduste alalt midagi teada. Armesse mõttes aga tema wägewust, mille õitseaeg kolmandasse aastajajasse peale Kristust langeb, kus wägewa Rooma riigi keiser Palmyra walitsejale aunime „Imperator dux romanorum“ annetab, wiib meid tingimata arwamisele, et see rahwaarwu poolest wälte riit, kes nii suurt lugupidamist saawutada ootas, suure ilmariigi poolt, ei mõinud olla ilma suurepäralise, tolleaegses mõttes muidugi, majanduskorralduseta. Tõepoolest kinnitawad seda arwamist ka teised teated sellest linnast, nagu suurepäraline weewärgi sissewad, millest ajaloo imestusega kõneldakse ja ilma milleta tema ümberkaudsed maaelanikkud ilalgi ei oleks suutnud nii suurt wiljarikkust saawutada, millest ajaloo teated kõnelewad. Kahe suure ilmariigi, Pakterite ja Rooma, wahel, puhwiriigina asudes, ootas tema mõlemite käest wabatahtlikkude lepingute ja sõjalikkude tagajärjel omale eesõigusi ja rikkusi saawutada ja endasse ühes Ida-Wasja kultuuraga ka Greeka ja Rooma kultuuri loondada. Teadus ja kunst õitsefid seal suurel wiisil, millest praegu weel imestust äratawad templite ja elumajade waremend suure hulga riigitegelaste aujammaste ja kujudega kõnelewad, et seal teatav töökorraldus massew oli, seda näitawad teated kuldsjappade ja kuldsangurite gildebdest Palmyras.

Kui keiser Aurelian 273 aastal Palmyra oma alla wõttis, läks see tal korda ainult perslaste, armeenlaste, araablaste ja teiste ümberkaudsete rahwaste äraostmise teel Palmyra enese kulla abil, mis Aurelianuse õnnestas peale ühte lahingut omandada. Suureksõnneks oleks weel, et Palmyras kõik see aeg nende oma teel riigiteeleks oli, kuna mõraaste teel-

tena greeka ja roomakeelt tarwitati, mida järelejäanud pealkirjad waremotel tõendawad.

Suurest Rooma riigist on meil kindlad teated olemas, kuidas wäljaarenenud kindla malfusüsteemi abil riit omale alluwate rahwaste käest suuri sissetulekuid muretsees, millest ta oma proletariaati malfuta toitis ja lõbustusi korraldas ja waltsewale klassile kõige suuremat toredust mõimaldas. Niisugasti riigi kui ka eramajanduslikes ettemõtted olid seaduslikult kindlates piirides korraldatud. Kõiki majanduslikke tegewusi katseti teaduslikule alusele rajada. Korralduslikult raamatupidamisest era kui ka riigimajapidamisest peeti suurt lugu. Juhiti tähepsamu selle peale, et soowitam on ainult niisuguseid isikuid awalikkude ametite peale walida, kellel oma kodune raamatupidamine korras leiti olema jne. On arwamine olemas, et kahelordne raamatupidamine, millest esimene õperaamatu Weneetsia munk Lufas Paciolo kirjutas, oma alguse juba Roomas on saanud ja et see mitte Paciolo ülesleidus ei ole, nagu kaua aega arwati. Selle läbi et Wahemeri Rooma riigi sifemereks muutus, mille lained Rooma laemasiikule riigiosade ühenduseks looduse poolt walmisistatud häid kaubateedid pakkusid, kaswas sisseweo kaubandus ennetundmata ulatuseni. Sellele aitasid weel kaasa suured ja laiad hästi ehitatud maanteed, mida ka sõjawägede liikumiseks tarwis läks. Room sai tolleaegse tuntud maailma keskkohtaks, kuna ta kõikide endiste Wahemere ümbruses elutsewate kultuurrahwaste, nagu Greeka, Wõnikia Ciptuse, Põhja-Afrika ja Gel-Wasja rahwaste kultuuri poliitilise päranduse omandas.

Kuid walguse kõrwal leiame meie igal pool ka warjukülgi, nii ka Roomas. Siseturg tarwitas kõik kaubad ise ära ja wäljawaeks ei jäänud midagi järgi. Põllu- ja käsitöö jäeti orjade hooldeks, mis siis ka otstarbekohaselt wälja ei mõinud areneda. Katsed iseseiswat waka põlluharijate seisust luua läksid nurja, ja pealinn ei saanud oma suurtest proletariaadi hulladest lahti, mis talle ikka raskemaks loormaks kujunesid. Kui kolooniad enam nii palju malfusi kanda ei jõudnud, kui pealinnale tarwis oleks olnud, ehit nemad seda enam teha ei tahtnud ja selle tõttu tööstuse ja wäljawaeks puuduse äratundmisele jõuti, oli see juba hilja. Ükski jõud ei suutnud enam parandust tuua majanduse alal, mis aastajadade jooksul omale kindla tuju omandanud oli. Rooma suurmaapidamise poliitika, nõndanimetatud Latifundiale-majandus oma orja-töblistega, suurema tööstuskorralduse nõrkus, wäljawaeks puudulikkus ja waba roomlase ühekülgne tung ainult sõjalist ja poliitilist tegewust oma au wääriliseks pidada — saiwad ilmariigile saatuslikuks. Wiimane keiser Romulus Augustulus ütles lõpuks omaist kroonist lahti aastal 476 p. Kristust ja sellega tuli wägemale Lääne-Roomariigile lõpp.

Riigivõim Eestimaal Daani walitsuse ajal 1219—1346 a.

15. juunil 1219 anti Toome mäe ja mere wahel Daani wägede poolt otjustaw ja lõpulik lõhk maa ja rahwa iseseiswusele ning katkestati tema omapärane riiklik arenemine. See murre oli seda põhjalikum, et siin teatawal määral puht demokraatlike riigikorra asemel autokraatline sisse kanti ning monarhiline wõim rahwale wähe tuntud walitsemise printsiipidega tegutsema hakkas. Eestlased olid allajääjad ning pidid wõidetud saatusega leppima, kuid traagiliselt tegi seisukorra veel enam see asjaolu et nendel minewiku riigivõimu ühtlus wäljaarene mata oli.

Wana Siwimaa, nagu Läänemere maid sellel ajal nimetati, põhjapoolse osa j. o. Eestimaa pealinnaks sai Tallinn ning siit hakkasid wäljakäima kõik käjub, õigusmõistmised ja korraldused üle maa. Daani wõim ei teinud Eestimaad mitte lihtsaks Daani prowintiks, maid jättis sellele mitmeti omapäralt korraldust, nagu see suurte riikide asumaades õige sagedane nähtus. Ning ajalooliselt nimetatse Eestimaad Daani hertsogiriigiks (Herzogtum Dr. F. G. v. Dunge). Õigugi, et Eestimaal hertsogi ei olnud, on nimetus ise tulnud seest, et maa riiklik linn lord ja seisukohalt selleaegsetele hertsogiriikidele wäga sarnane oli ning et Daani kuningas Erich VI Shipping a. 1271 end Eestimaa hertsogiks nimetas, misjulgusest nimetusest ka järgmised kuningad kinni pidasid.

Maad hakkas walitsema kuningas asemelkuna Daani maawalitseja prefekti nime all, keda 1250 a. saadil pealikult nimetatakse. Esimene maawalitseja oli kuningas Woldemariga kaasa tulnud Lundi peapiiskop Andreas, temale järgnes Tuwo piiskop v. Ripen ning kui Eestimaa 1238 a. peale kindlamalt Daani alla jäi, seati pealikuteks ilmalikud auandjad. Need olid enamiste rüütlid ja kuningala nõunikute hulgaest ehk kuningate oisetoehesed laenumehed ehk wasjaalid, kellede wastu kuningal usaldus. Pealik oli kõrgema wõimu esitaja maal ning maa kõrgema kohtu eesistuja, mis kuningala nõunikudest ehk laenumeekest koos seisis. Muidugi käisid pealiku alla piiride asjade diendamised, kuningala loõside üle walitsemine, maksude sisseandmine, rahalõõmine, rannawalwe, kõrgema kohtu oisuste täidesaatmine, administratiiv asjad ja poliitise korraldus. Sõja ajal futjus ta laenumehed lipu alla ning komandeeris nende üle wae nukäikudel. Esitaja oli maawalitseja wõim wäga laialdane ja suur, ning üksi pärastpoole hakkasid jersuste korporatsioonid neid mitmeti piirama ja kitsendamata.

Maa walitsemises mängisid peale maawalitseja suurt osa kuninglikud nõunikud, keda wasjaalide ehk laenumeekest keskest eluks ajaks nimetati. Nende arv oli esitaja 12, pärast poole 15. Nõunikud olid maawalitses suured wõimused ning mitmetes poliitilistes ülesastumistes wäga tähtsad toime

tajad. Nii oli näit. Harju-Wiru aadel tuntud Ratwene maapäewal nõunikute toetusel nii kaugele läinud, et maawalitseja peaaegu kõrwale jäi. Sellepärast püüdis Daani kuninglik walitsus lõpu poole maanõunikudest wabaneda ning neile üksi kõrgema kohtu funktsioonid alles jätta.

Daani ajasse langeb see jätk, kus Tallinn Toome mäe jalale wõimsalt kasvama hakkas. See linna tõus oli nii suur, et Tallinnale teiste Euroopa keffaja linnade eeskujul Johann Kanne juhatusel 1310 aastal kõrged müürid ümber ehitati, nagu neid linna südame ümber wanade tornidega veel praegu näeme. See linna kasvamine tõi kaasa kommunaal walitsuse ja õiguslike korra loomise, mis Tallinnas sisseerandanud kodanikkude kodukohta eeskujul maksma pandi.

Esimeseks suureks ja tähtsaks asutuseks tuleb rae kohtu lugeda, mis muutmata algustulul kuni 1877 aastani kestis seega kaugele üle tuuesaja aasta. Kuningas Erich Plogpenning oli 1248 a. Lübecki õiguse Tallinnas maksma pannud ning kuigi Tallinna rae kohtu asutamise aeg dokumentiliselt tundmata, pidi ta Lübecki õiguse sissetoomisel juba olemas olema, sest ütski õigus ei elutse ilma täidesaatwa orgaanita.

Rae kohtu liikmeid oli umbes 24, kes ametis elu lõpuni rae herrade nime all. Neist istusid rae kohtus harilikult pooled ja ühel oktoobrikuu pühapäewal otjustati täiskogu koosolekul, kes rae herradest järgmisel aastal koos käima saamad. Jäi mõni rae herra kohtu kellegi wäljalangemise järele tühjaks, siis täiendas rae kohtu oma koosseisu ise uute liikmete walimise ja juurekutsumise läbi. Rae herradeks said ütski need, kellel linnas liikumata warandus, kes seaduliku abielust sündinud, kes wabast seisusest ja kelle au kohtu oisuse läbi puutumata. Neli wanemad rae herrad nimetati pärjemeistriteks ning nende kohuseks oli istumiste juhatamine.

Rae kohtu tegemus seisis: linna wälisestus, sunduslike määruste wäljaandmine, kohtumõistmine täies kohtu wõimupiiride ulatuses, (seal hulgas ka armuandmine) kodaniku õiguste ja kohuste ära määramine, korrahoidmine linnas, wallide ja tornide ülewaatus, tulekaitse abinõude muretsemine, raha mõõtude ja kaalude asjad ja igajugune muu linna hea käekäigu eest hoolitsemine.

Kohtu asjades oli rae kohtu eesistujaks Daani kuningala poolt määratud kohtunik, vogt, omastkohast mõjuw ametnik. Wist tõusid aga tema ja teiste rae kohtu liikmete wahel õõrumised, mille järele Daani aja lõpu poole vogti ilma rae kohtu nõusolemiseta enam ametisse ei määratudki ja harilikult walis teda rae kohtu täiskogu ise.

Ka vogti amet jäi Tallinnas edaspidistel aastajadadel maksma ning wanem Eesti kirjakeel tunneb teda „vogtet kohtu“ nime ajal meie päewani.

Õtjekoheseks jelleaegse politsei kohuste täitjaks oli vogti abiline (Frohne ehk Büttel) kes asjaosalisi kohtusse ette kutsus, aresteerimisi toime pani, läbiotsimisi ette võttis, vangide järele walvas ja kohtu otjused täide viis. Nii tõendab Dr. F. G. Bunge, et vogti abilise elumaja kõrval linna wangimaja olnud. Vogti abiline võis ka väiksemaid trahvisid määrata ning tema vastu lubamatad ülesastumised karistati kahelkordse trahwiga. Selleaegsetest jundusliikudest määrustest on näha, et majaomanikud olid kohustatud uulitsaid puhastama ja õõsti wahiteenistust pidama ja nende kontroll võis õõsi vogti ehk tema abilise käes olla. Matšude sisesõudmine ja vastuwõimine oli eriti selle ameti peale walitud raekohtu liikmete, kämmererite, hoolets, kellele mõimu tarwitamisel vogt ehk tema abiline kaasa aitastid. Raekohtus ise oli edasikaebtuse kohaks Narwa, Ratwere j. t. raekohtu otjuste peale, kuid Tallinna raekohtust võis edasi kaebata üffi Lübecki raekohtusse. Võib arvata et vogtil ja alamvogtil peale kodanikkude süüasjade arutamise ka palju tegemist oli kodanikkude õiguste ja eesõiguste kaitsemisel, sest need olid kaunis suured ja laialdased, ning neid siiputi kergesti rikkuma. Oli ju ülemalnimetud Lübecki õigus määranud, et kodanikuts ka mitterwaba saada võis, kui ta teatud aja jooksul oli juutnud end linna müüride wahel warjul hoida.

Vogt oli raekohtute lahutamata kaaslane ja nii leiame seda ametit peale Tallinna ka teiste Põhja-Geetii maakonna linnades: Haapsalust, Ratwerest ja Narwast (Paide kohta puuduvad teated). Wäga võimalik, et vogtid, kui kuninglikud ametnikud ka isefugust wormi kandisid, nende ülespidamise kulud kandis linn.

Kõrgemateks kohtumõistjateks maal olid niinimetud „mannrihterid“, misfugune amet jällegi aastafajad vastu on pidanud. Mannrihterid määras ametisse maawalitseja laenumeeeste ehk wasjaalide seast

ning neid on kofku 3 wõi 4 olnud iga maakonna peale üks. Mannrihteritel olid lats kaasistujat: oli kohtualune mõisnik, mõisnikkude seast, oli talupoeg — talupoegade hulgaft. Nii taheti kohtumõistmifil neid õiguslikka elementa maksma panna, mis kombete ehk pruuftide kujul maal olemas. Pärisorjuse raskemaks minekuga ei tarwitud pärastpoole talupoegade keftelt kaasistujaid enam mitte. Mannrihteri kohtust võis kuningliku raekohtusse Tallinnas edasi kaebata, kus maawalitseja ise eesistujaks.

Selleaegse riigimõiste ja monarhia juure mõjuwõimu tõttu läks ärawõidetud maa kõige pealt kuningaga omanduseks ning olgugi Geetimaal Daani herftogiriit, jai kuningaga omanduseõigus personaalunioni jarnase riigikuju tõttu siin piiramata ulatuses maksma pandud. Kuninglik mõim jagas maa laenumeeestele ehk wasjaalidele ühes kõige selle peal ajuwate talupoegadega. Geetotsja fundidid wasjaalid talupoegi kümnefe maksu maksma, pea aga pandi nende peale lugemata hull naturaalkohustusi uute mõifade loomifil. Nii lauges talupoeg pärisorjusesse, kuid mõis jai keftkohaks wallas, kuft käft küladesse wälja läks. Mõifja koondus kofku politsei mõim ja see keftis weel mõifamaade omades piirides üle aastafadade.

Et maawalitsemine talupojale wõdras keeles ja et õiguslikselt ja majanduslikselt talupoeg mõifast kõigiti ärarippuw, siis oli eestlane maa üle walitsemifist kõigiti kõrwalduud, ning pidi kõif vastu wõtma, mis tema kohta wõdrad otjustasid. Et ajawaim üleüldife kare, siis ei pruugi enam tähendada, et riikliffe torra kõrwal igalpool wasjaalide wali omawoli walitfes, millele ka juured talupoegade wastuhakkamifed lõppu teha ei suutnud. Meie maa saatufes oli Daani aeg ühtlasi ka mõifade tektimife ajaks.

M. Morrijon.

Mitmesugust.

Kokkuhoidlikkus politsei kulul.

Mõned Inglismaa krahwifonnad püüawad kofku hoidmife mõttes oma wäljaminekuid wähendada selle läbi, et nõuamad walitfufe käest politsei koosseisu ja ametnikkude palkade wähendamifst. Sunnaks aga ei leia nemad walitfufe poolt mingifugust wastutulekut. Siifeministeerium (Home Office) on niifuguste abinõude vastu ja seletab kategoorififelt, et mingifuguseft palkade wähendamifst juttugi ei wõi olla, silmaspidades politsei ametnikkude, kõrgemate ja alamate, raskeid kohustusi ja wastutust, ifeäransis praegufel ajal, kus mitmetes kohtades rahutusel ette tulewad.

Milififeid tagajärgi politsei koosseisu wähendamine wõib anda, näitab Essex'i krahwifond, selle

eelarwe jai minewal aastal politsei kulul 18.000 naela wõrra wähendatud. Ühes sellega aga on kuritõõde arv kaswanud, igalt poolt kuuldatfe kaebtusi, et elu on hulguiste ja wargate pärast tättfa wõimatuks saanud, näitufeks olla ühe nädala jooksul 12 hobust mustlaste poolt ära warastatud.

„The Police Chronicle“.

Politseiniku leidlikkus.

Londonis sündis juuli kuus järgmine huwitaw juhtumine, mis weel kord tõendab, et juure linna politseinikul peab mõnikord mitte wähe leidlikkust olema, et kiffufes nõu leida.

Keftlinnas, kuulfa Toweri lähedal, kuttus woori pealt wiinawaat maha ja läks puruks, kusjuures wiin tänawale wälja woolas. Suur rahwahull

logus ennaft filmapilgul õnnetuse kohale ja iga üks latfus kallist wedelittu peasta... oma kõhtu.

Õljata püüdis posti peal seifew politseinit rahwast laialt saata. Õnad ei mõjunud. Korraga tärkas mehele hea mõte pähe. Tema jootfjis weetraani juure, millest tänawat kastetakse ja keeras traani lahti. Paari minutiga oli wiin nii lahjaks läinud, et keegi teda enam „trimbata“ ei tahtnud ja agarad wiinawõijad olid kadunud.

„The Police Chronicle“.

Kummalised unenäod.

Dr. Hans Groszi „Archiv für Kriminal-Antropologie u. Kriminalistik“ leiame järgmised huwitawad lootesed:

Keegi esimene järgu õpetlane kirjutab: „Ühel hommikul tõusin ma kell 6 üles ja läksin wannituppa, et ennaft jaheda dushji wõtmisega karastada. Kohe pärast seda heitsin jälle woodisje ning ärlastin alles kella 8 paiku. Minu abitaaja esimene küsimine oli nüüd, miks mina täna hommikul nii wana ülestõusta tahtnud? Wastasin, et tahtsin dushji wõtta. „Seda ma tean“, wastas abitaaja, „aga siis tahtsid Sa end riieutada ja alles minu märkuse peale, et täna on ju pühapäew ja toad on weel fraaminata, loobusid oma kawatsusest“. — Ja mis tegin selle järele? — küsijin. „Siis lätsid afna alla ja waatafid ilma ning alles peale selle heitsid unesti woodisje.“ Nüüd pidin aga konstateerima, et minu abitaaja seda kõike unes oli näinud. Ta oli minu ülestõusmise tõttu, nähtawasti, poolärkwele jäänud ja järgnewad pildid tõik unes näinud. Mina ei kõneleminud oma abitaajaga sel korral üdse sõnagi, sest et ma ometi selgesti nägin teda magawat, minul ei olnud mõtteski end riide panna, samuti pole ma ka afna alla astunud, et ilma waadata.“

Dr. Grosz kirjab omalt poolt juure.

„Õstus kirjasaatja poolt on wõimata, kuna ta ju peale dushji täiesti ärkwele oli. Ka wõime kirjasaatjat, tema seifukohta pärast teaduseilmas, täiesti usaldada. Nüüd küsime aga, kuidas oleks wõinud asi kujuneda, kui praktikas keegi tunnistaja nõnda wiisi oleks seletanud ja kaebtusallane selle peale wastanud: tunnistaja on seda unes näinud. Kes oleks seda uskunud? Waewalt küll keegi. Kui aga seejused nähtused ometi tõrduksid, siis peaksite küll mõnikord tunnistajate seletuste absoluutse idelikkuse juures kahtlema lööma, ja kahtlus on alati õige äratundmise algus. —

Teisel samalaadilisel lool oleks peaaegu wõinud kurrwad tagajärjed olla.

Proua E. H., kes kingsepp J. H.-ga teistkordses abielus pööras seitsemendalise maalwiibimise järele linna tagasi. Järgmisel päewal peale kojufõudmist räägib talle tema esimesest abielust kaajatoodud

tütar, et umbes kolm nädalat tagasi olla wöörasija tema kallal sugulist wägiwaldada tarwitunud.

E. H. teatab asjast politseile.

Politseis seletab 16 aastane M. C., et tema wöörasija püüdnud juba ükskord waremalt temale jugulises mõttes läheneda, kuid ilma tagajärjeta. Kolm nädalat tagasi ärganud tema ühel kehtööl järstu üles ja tundnud, kuidas wöörasija tema peal lamanud ja teda wägistanud. Tema tõstnud kisa, mille peale wöörasija üles tõusnud ja oma woodi läinud. Järgmisel hommikul leidnud ta oma woodipestu werega määritud olewat, ja kui ta juhtumise üle oma wöörasijaga kõnelema hakanud, püüdnud see seletada, nagu oleks temal, kaebajal, õffel rahutu uni olnud ja seega terme juhtumine paljast unenägu.

J. H. wõeti eeluurimise wahil alla. Tema on laituweta eluwiiwidega, puhta minewikuga ja kellegi tunnistaja poolt kui hoolitseja perekonna isa kirjeldud.

Ületuulamisel seletas ta: „Kuulsin minuga ühes toas magawat wöörastütart korraga unes ähkiwat, nagu näeks ta rasket und. Ma hüüdsin teda: „Mizzi, mis sul wiga on?“ Tema aga hüüdis miin korda järjestikku sõna „isa“. Ma tõusin üles ja tahtsin tuld wõtta, kuid et tikkust käepärast ei olnud, siis läksin ämaruses tütre woodi juure ja küsijin unesti, mis temal wiga wõiks olla. Tema oli täiesti ärkwele, istus woodis ja wastas mulle nuttes, et mina olewat tema peal olnud. Kui ma talle seejuse arwamise mõttetust selgeks püüdsin teha, jäi ta rahulikult ja arwas, et „see oli wiist luupainaja“.

J. H. salgas kindlasti ka oma wöörastütrelle waremalt läheneda püüdmist.

Täiendawal ületuulamisel seletas M. C., et temal olnud tollel ajal menstruaatsoon, millega ka wereplekkide tekkimist woodipestule seletada wõiks. Etialgu loobunud ta kaebtuse tõstmisest, pidades juhtumist unenäoks, sest ka waremalt olla tal jedalaadi unenägusid olnud. Nüüd aga rääkinud ta sündmusest emale õfakt kättematsumise tuhinas, sest et isa ühe tema ja ema wahel tekkinud tülitsemise puhul ema poole hoidnud.

Kohtuarstid andsid järgmise otsuse:

1. M. C.-l on täiskaswanud, kuid sugulijelt puuetumata.

2. Puuduwad igasugused objektiivsed märgid M. C. küljes, mis wõiksid tõendada tema kallal toimepandud wägiwalla akti.

3. Arwesse wõttes M. C. seletust, et ta tihti meesterahwaid unes näeb, paistab tõenäolijena, et ka käesolewal juhtumisel tegemist on unenõoga, misjused mõlemast soost noorte inimeste juures jugulijelt küpseltsaamise ajajärgul harilikult nähtusena ilnuwad.

Uurimine lõpetati ära. J. H. oli kümme päewa wahil all.

Küsimused ja kostmised.

Nr. 1512. A. S. Küsimine. Mina teenisin riigiasutuses 2. järgu kantselei ametnikuna 10. augustist 1920 a. kuni 13. maini 1922 a. vahetpidamata ja ka ilma ametipuhkujeta, ning wabastati likwideerimise puhul koosseisu wähendamise tõttu poole kuu palga ettemaksmisega.

Teenistusse astusin uuesti 1. juulil j. a. Wiljandi maak. pol. 1. jst. kantseleisse 2. j. ametnikuna, kuna wahepealne teenistusest arwolek sunnib mind nüüd kolmeteistkümne kuu palgast loobuma. On piinlik, et need, kes waewalt kuus kuud on ära teeninud, jeda õigustet on, kuna mina 1 aasta ja 9 kuuse teenistuse järele jeda mitte ei saa. Kas wõib loota seadusliku käigu andmisel 13. kuupalga wäljamaksmist.

Wastus. Waata „E. P.“ nr. 32 küsise nr. 1242 wastus.

Nr. 1444. Engeja nr. 3508. Küsimine. „R. T.“ nr. 59/60 — 1920 a. § 7 on kalade pikkus äratähendatud, misjuga sed on lubatamad püüdmise ja müügi jaoks. Kuna Pihkwa järwe kalade: lattika, lutsu, ahwena, särje ja augi kohta midagi ei ole öeldud. Kas loetakse nimetud kalad rööwkalade hulka, jeda wõib püüda ja müügilis tuua igas suuruses? Citawal korral, kui juured wõiwad olla nimetud kalad püüdmise ja müügi jaoks?

Wastus. Need kalapüügi kitsendused, mis kalade pikkuse äramääramises seis-

wad, wõiwad käia ainult nende kalade kohta, mis seaduses wõi määruses nimelt on äratähendatud, kuna kõiki teisi kalu wõib püüda lubatud ajal ja wiisil kalapikkuse peale waatamata.

Nr. 1378. Rationi ülem „J.“ Küsimine. Talukohta peal on riigi liikumata waranduse wõlg 1920 a. alates, omanik on poliitsei poolt otsitaw isik, temal liikumat warandust ei ole. Omanik on koha ära müünuud kafele isikule, kellelelt käiraha wastu wõtnud ja eellepingu andnud. Praegu peab kohta endine rentnik, kellel rendileping lõppes 1. mail 1921 a. ja ostuleping algas 21. märtsist 1921 a., renti kellele ei maksfa, asi on ostjate poolt kohtu arutada antud. Koha peal on kohtu poolt arest pandud ja hoolbaja määratud.

Kellelt wõiks wõlg jissendatud saada sunniwiisil, kas praeguselt kohapidajalt, wõi tuleb oodata kuni asja arutamiseni kohtus, ja siis koha eest saadud müügi hinnast wõlg jisse nõuda; kui kohapidajalt — siis misjuga aastate eest, kas ka selle aasta eest, mil oli kohapidaja weel rendilepinguga kohapidaja ja selle järele kõik maksud olid kreposteeritud omaniku maksta.

Wastus. Liikumata waranduse peal laenu wõlg tuleb jissenduda sellelt, kes nõudmise ajal kreposti raamatute järele kohaomanik on. Kohtu poolt koha peale pandud arest wõla jissendumist ei takista.

Ametlik osa.

Nimetused ja wabastused ameti alal.

Politseipeawalitjuse ülema päewatärguga:

12. augustil j. a. Nr. 69.

Nimetud: Petseri maakonnas, Irbosta wallas, Widowitschi külas asuwa kaubamaja „Gesti-Wene wahetuskaup“ päralt olewasse kaubapunkti määratud wabapalgaliseks piiripolitsei kontrollööriks Harri Karli p. Lent, arwates 22. juulist j. a.

Petseri maakonnas, Irbosta wallas, Iweritsõ külas asuwasse Julius Luts'u päralt olewasse kaubapunkti määratud wabapalgaliseks piiripolitsei kontrollööriks demobiliseeritud ohwitser Lembit Helat, arwates 1. augustist j. a.

Petseri maakonnas, Irbosta wallas, Leditschische küla juures asuwa August Vanter'i päralt olewasse kaubapunkti määratud wabapalgaliseks piiripolitsei kontrollööriks demobiliseeritud kapten Hans Thälheim, arwates 1. augustist j. a.

Petseri maakonnas, Irbosta wallas, Sagrimje küla juures asuwa Paul Mägi päralt olewasse kaubawahetus punkti määratud wabapalgaliseks piiripolitsei kontrollööriks Eduard Kristjani p. Nint, arwates 1. augustist j. a.

Wabastud: Petseri maakonnas, Irbosta wallas, Widowitschi külas asuwa kaubamaja „Gesti-Wene wahetuskaup“ päralt olewa kaubawahetus punkti piiripolitsei kontrollöör Anton Jürisfon tema enese palwel, arwates 15. juulist j. a.

Petseri maakonnas, Irbosta wallas asuwate Julius Luts'u päralt olewa Iweritsõ kaubawahetus punkti piiripolitsei kontrollöör Andres Uus; August Vanteri päralt olewa Leditschische kaubawahetuspunkti piiripolitsei kontrollöör Hermann Pastarus ja Paul Mägi päralt olewa Sagrimje kaubawahetuspunkti piiripolitsei kontrollöör Eduard Wärs, arwates 1. augustist j. a.

Nägu aknas.

Rosenhayni kriminaaljutu järele E. M.

Kõik oli maewalt kahetseks lõõnud, kui kõlistati. Mr Joe Jenkinsi täitis uudishimu warajase mõera wastu. Kes mõis see olla? Ta palus mõerast enda kabinetti ja pakkus talle istet. Mõeras, umbes 35-aastane, intelligent, kahwatanud näoga härra, tänas ja toetas ennast raskelt tooli toe wastu, just kui tunneks ta suurt wõimust.

— Millega mõin Teid teenida? — küsis Joe Jenkins.

— Teid peab imestama minu warane wiisid, Mr Jenkins!

— No ja, — wastas Mr. Jenkins, — arwatawasti olete riigiametnik ja peate kella ühekants juba teenistuses olema.

Mõeras waatas detektiivise imestanult otja ja wastas tafa:

— Igatahes. Ma tulin iseäralise asja pärast Teie poole, Mr. Jenkins. Mul on midagi iseäralikku juhtunud. Midagi, mida ma endale äri seletada ei suuda. Ma kuulsin faks aastat tagasi Teie ojamusest kriminaaltegude awalituks tegemises. Ajalehe kaudu sain teada, et Teie lühikeseks ajaks Pariisi asunud. Ma tarwitan juhust, et Teie käest isiklikult nõu küsida. Mõid olla on Teil wõimalus jeda jaladuslikku asja selgitada.

— Kellelega on mul au rääkida?

— Minu nimi on Henry Thiroin ja et ma otsekohe kodus Teie poole tulen, siis mõite arwata. . .

— Mikspärast ei räägi Teie tõtt? — katkestas teda detektiiv. — Kui Teie minu wastu awalik ei ole, siis ei mõi mina, kahjuks, Teile abi pakkuda.

— Mitte tõtt? — küsis teine ja waatas warjamata imestusega detektiivise otja.

— Teie nimi ei ole Henry Thiroin ja Teie ei tule ka mitte kodust. Rohkem, Teie olete mõeraste majas „Hôtel des Champs Elysées“ selle õõ mõõda jaatnud.

Mõeras kargas, püsti ja waatas lohkunud näoga detektiivise otja. — See on muinasjutuline, — ütles ta wäitfe wahaja järele.

— Teie imestate, kust ma jeda tean? Pole midagi lihtsamat, kui jeda. Kriidimärkidest talbade all, Teie olete lahtelt ühe jala teije üle pannud, näen ma et Teie mingisugusest mõerastemajast tulete. Miks see aga „Hôtel des Champs Elysées“ on, näen ma numbrist 446, millega teie kingad märgitud. Pariis pole teist mõerastemaja, kus nii suur arw tube olets. Ja Teie nimi? See on weel lihtsam. Teie kübaras loen ma initsiaalid „J. M.“

— Teil on õigus, Mr. Jenkins. Oli mõttetu

oma nime warjata. Ma olen lohtu-uurija Jean Malterre. Ja see on tõsine mõistatuslik asi, millega ma Teie poole pööran.

— Paluks seletage.

— Ma uurin wäga tõsist juhtumist, — algas hra Malterre. — Keegi kuritegija, suurema mõrtfukalga liige, kes hiljuti wangistusest — uuesti kaaldooniast — tagasi jõudnud, on uuesti mõrtfukatöö korda jaatnud. Järgmisel päewal arresteriti teda.

— Teie räägite wististi Marwellist?

— Päris õigus. Ma näen et see juhtumine on Teile juba tuntud.

— Ma kuulsin mõnda selle üle.

— Kahlemata on Marwelli jüüdlane selles mõrtfukatöös. Tema juurest leiti tapetu kuld uur ja juurem rahasumma, umbes 24.000 franki, mille üle ta tõendusi and ei juutnud. Pealegi on teda kuriteo kohta lähekses sel õõ nähtud. Ülekuulamise juures ajasin teda niimõrd kitsikusse, et ta igas wastuses endale millegiga wastu rääkis. Kuid fiksi pole ma juutnud kõiki temalt wälja pressida.

— Kas Te selles asjas minu nõu tarwitate? — küsis detektiiv.

— Ei. Waid isiklises asjas, millel ühendus on Marwelli kuritööga. Sel ajal kui ma Marwelli kolmandat korda ülekuulasin, toodi mulle kiri. Umbrisus oli sedel, mida ma kaaja wõtsin, et Teile näidata.

Detektiiv wõttis sedeli ja luges: „Lohtu-uurijale hra Malterre'le. Sellega teeme Teile ülesandeks jüüta arresteritud Jacques Marwelli ajawittmata wangistusest wabastada; peaksite Teie sellest ettepanekuist loobuma, tapetaks Teid kolme päewa pärast ära.“

Detektiiv silmitses sedelit wastu päewa ja küsis siis: — Kas waatlesite Marwelli, kui kirja lugesite?

— Ja, ta waatas mulle rahulikult, natukene pilkawalt otja.

— Kas näis, Tema kirja siju teadwat?

— Ja!

— Mida tegite siis?

— Ma käskisin Marwelli ära wiita ja iseäranis hoolfakt teda walwata.

— Hea, ja siis?

— Siis sõitsin koju.

— Kus Teie elate?

— Ma elan Avenue de Neuilly, des Bois de Boulogne lähedal.

— Teie olete wanapois?

— Ja, ma pärisin wanematelt maja, milles päris ükfinda elan.

— Kas on weel midagi juhtunud?

— Ja. Midagi, mis mind fundis õõ mõerastemajas mõõda jaatma. Nimelt, mul oli weel

mõnda asja limas toimetada nii, et ma alles tella
 3 õhtuks koju jõudsin. Teener oli juba õhtujõögiga
 ootanud. Ta pani, nagu harilikult, veinipudeli
 lauale, soovis mulle head ööd ja läks siis oma
 tuppa. See on eimesel korral, lüna jõematu tei-
 sel korral asub.

— Kas jõematoa afluad uulitsa pool on?

— Ei, aia pool. — Leiba lüna pealt mõttes,
 leian leiba alt jedeli, mille peale oli kirjutatud:
 „Olge walwel.“
 (Särgneb.)

Wäljaandja: Toimetuskommissjon.

Ajut. wastutaw toimetaja: R. Rogermann.

Kuulutused.

Tunnustakse makswusetaks järgmi- sed kadumaläinud isikutunnistused:

- Pärt, Tõnis Tõnise p., w. a. Uue-
 Wändra wallawal. 31. 3. 21 a., nr. 960.
 Ringisepp, Hans Riina p., w. a.
 Pärnu l. pol. jsk., 31. 12. 19 a., nr. 3017.
 Maak, Oskar Aleksandri p., w. a. Pärnu
 l. pol. jsk. 17. 7. 21 a., nr. 14037.
 Rein, Adam Jaani p., w. a. Wokka
 wallawal. 1919 a.
 Koppel, Jakob Jaagu p., w. a. Taali
 wallawal. 26. 4. 20 a., nr. 186.
 Rentmann, Margarete Aleksandri t.,
 w. a. Kunda-Malla wallawal. 12. 12.
 19 a.
 Djas, Georg Jüri p., w. a. Pärnu l.
 pol. jsk., 10. 12. 19 a. nr. 3949.
 Ratser, Aleksander Jüri p., w. a. Pärnu
 l. pol. jsk., 7. 12. 20 a., nr. 12674.
 Raustein, Abo Mihkli p., w. a. Koonga
 wallawal. 1919 a., nr. 637.
 Jakobson, Antonina Matji t., w. a.
 Weltja wallawal. nr. 521.
 Luisk, Viktor Karli p., w. a. Paniko-
 witsi wallawal. 2. 3. 21 a., nr. 2278.
 (8222)
 Jakobson, Jaan Mihkli p.
 Luks, Maria Mihkli t., w. a. Pärnu l.
 pol. jsk. 11. 9. 20 a., nr. 12087.
 Sauspeeter, Siisa Riina t., w. a.
 Pärnu l. pol. jsk. 15. 7. 21 a., nr. 13636.
 Kullisjõn, Karl Karli p., w. a.
 Pärnu l. pol. jsk. 24. 3. 20 a., nr. 10301.
 Berg, Marta Pritsu t.
 Andrejewa, Maria, ajut. isikutunnis-
 tus nr. 1441, maffew kuni 1. 10. 22 a.
 Rasmann, Karl Kustase p., nr. 1437.
 (9658)
 Sinkberg, Anna Reinu t., nr. 538.
 (9659)
 Jürgen, Marta Augusti t., nr. 185.
 (9660)
 Einholm, Anton Gustawi p., w. a.
 Palmse wallawal. (10151)

Makswaks tunnustada jälleleitud:

- Ambus, Johannes Gustawi p., isikutun-
 nistus nr. 1509.
 Frohmann, Julius Jüri p., sõjawäest
 wabastamise tunnistus, w. a. 1. kind-
 luse Raskke suurüksikwäe diviisi ülema
 p. 31. 3. 20 a., nr 51. (8273)

Tunnustakse makswusetaks järg- mised kadumaläinud tunnistused:

- Astor, Arnold Pauli p., sõjaw. wab.
 tunnist., w. a. Harjumaal Rahwawäe
 ülema p. 12. 11. 20 a., nr. 28326. (8279)
 Kirs, Jüri Abo p., isikutunnistus, w. a.
 Soona wallawal. 20. 2. 20 a., nr. 710 ja
 kaks hobusepassi, w. a.: üks Uuemõisa
 wallawal. nr. 929 ja teine Abruka
 wallawal. nr. 502. (8366)
 Koppel, Jakob Jaagu p., sõjaw. wab.
 tunnistus, w. a. 6. jalawäe polgust.
 Kullisjõn, Karl Karli p., sõjawäe
 ajapikenduse tunnistus ja rewolvri
 lüba.
 Rosenkranius, Mihkel Laose p.,
 hobusepass, w. a. Drajoel wallawal.
 Raacht, Julius Willemi p., hobusepass,
 w. a. Paatsalu wallawal. nr. 33.
 Ruura, Martin Mihkli p., sõjaw. wab.
 tunnistus nr. 2501, w. a. Tartu Etapi
 kom. ülema p. 23. 4. 20 a.
 Porohow, Wladimir Georgi p., isiku-
 tunnistus nr. 12731, w. a. Pärnu l. pol.
 jsk., ja sõjawäest wab. tunnistus, w. a.
 Pärnu maak. Rahwawäe ülema p. 14.
 12. 1920 a. nr. 14452.
 Saas, August Mihkli p., isikutunnistus,
 w. a. Tori wallawal. 8. 7. 22 a., nr 185,
 ja sõjaw. wab. tunnistus, w. a. Tall.
 Wahi patal. ülema poolt.
 Roos, Aleksander Tõnu p., isikutunnis-
 tus, w. a. Cirmanni wallawal. 29. 12.
 19 a., nr. 280, ja hobusepass, w. a.
 Koigi wallawal. Johannes Sardise nime
 peale, ümberregistr. 26. 3. 22 a. Koofi
 nime peale. (7474)

- Maarland, Jüri Jaani p., lasteriista luba, w. a. Järva Maak. Pol. ülema poolt 1921 a., nr. 489. (7475)
- Ruusikänd, Johan Jaani p., lasteriista pidamise luba nr. 1584, w. a. Pärnu maak. Pol. ülema poolt 28. 7. 1921 a.
- Reef, Karl Jakobi p., sõjaw. wab. tunnistus, w. a. 5. Rakvere jalawäe polgu ülema poolt 7. 6. 20 a., nr. 6293. (7690)
- Ressel, Oswald Jakobi p., isikutunnistus, w. a. Kaasiku wallawal. 20. 12. 19 a. nr. 143, ja sõjaw. wab. tunnistus, w. a. Harju maak. Rahwawäe kom. poolt 18. 7. 19 a., nr. 61. (9512)
- Welfström, Johannes Jaani p., isikutunnist. nr. 1710, w. a. Kolga wallawal., ja sõjaw. wab. tunnistus nr. 109, w. a. sõjalaewa „Meeme“ komand. 1921 a. (10153)
- Teodotow, Mihail Dimitri p., elamise luba, maksew kuni 24. 11. 22 a.
- Stopnck, Jaan Reinu p., isikutunnist., w. a. Panikowitshi wallawal. 26. 1. 20 a. nr. 541, ja sõjaw. wab. tunnist. nr. 7017, w. a. Petseri maak. Rahwawäe ülema p. 4. 11. 20 a. (8223)
- Sull, Alfred, sõjaw. wab. tunnist., w. a. 8. jalawäe polgu ülema p. 27. 4. 20 a., nr. 10733. (8221)
- Uljanowski, Egor Serget p., sõjaw. wab. tunnist., nr. 7378, w. a. 21. 4. 20 a., Soomusrongi diwitši tagawara patal. (8219)
- Sarjatow, Jwan Matwei p., isikut. nr. 132, w. a. Panikowitshi wallawal. 2. 5. 22 a., ja sõjaw. wab. tunnist. nr. 3494, w. a. Tall. sõjaw. haigemaja ülema p. 29. 4. 22 a. (8220)
- Woonukõrb, Johannes Hansu p., isikut., w. a. Saksi wallawal. 20. 10. 21 a., nr. 950, ja sõjaw. wab. tunnist., w. a. 3. jal. polgust jaanuarikuul 1921 a., nr. 1441. (8590)
- Muhulaine, Johannes Jaani p., isikut., w. a. Rakvere wallawal. 23. 9. 21 a. nr. 1483, ja sõjaw. wab. tunnist., w. a. 11. 8. 20 a. nr. 1047 Wirumaa Rahwawäe ülema p. (8591)
- Mardi, Juhani Juhani p., isikut., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 31. 12. 19 a. nr. 8542, ja sõjaw. wab. tunnist., w. a. Pärnu R.-w. ülema p. 31. 1. 21 a., nr. 1570.
- Roosmann, Jüri Jaani p., isikut., w. a. Kilingi wallawal. 22. 10. 20 a., nr. 589, sõjaw. wab. tunnist., w. a. Pärnu Rahwawäe ülema p. 18. 10. 20 a. nr. 12.072, ja lasteriista tunnistus, w. a. Pärnu maak. pol. ülemalt.
- Rüütli, August Jaani p., sõjaw. wab. tunnist., w. a. Tartu maak. R.-w. ülema p. 23. 11. 20 a., nr. 31375.
- Leppik, Johannes Jüri p., sõjaw. wab. tunnist., w. a. Ratsja polgu ülema p. 21. 6. 21 a., nr. 4962.
- Sommer, Mikkel Mikeli p., sõjaw. wab. tunnist., w. a. Tartu maak. R.-w. ülema p. 13. 10. 21 a., nr. 22694.
- Leushin, Filip, elamisluba nr. 642, w. a. Wiru maak. pol. ülema p.
- Bachfeldt, Alma Maria t., w. a. Tall. l. pol. 1. jsk. 11. 9. 20, nr. 11483. (8281)
- Rüla, Maria Juhani t., w. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 1919 a., nr. 7098. (8283)
- Siwkow, Jwan Andreje p., w. a. Harju maak. pol. ülema p. 22. 2. 22., nr. 874, mille peal peatusluba 22. 2. 22., nr. 347. (8282)
- Dits, Aleksander, ajutine tunnist., w. a. Pärnu maak. pol. ülema poolt 22. 5. 22., nr. 1450.
- Jurkin, Jwan Jegori p., ajut. isikutunnist. nr. 319 ja peatusluba nr. 1017, mõlemad w. a. Pärnumaa pol. ülema p.
- Wisnewski, Stanislaw Dsipt p., ajut. isikut. nr. 530, w. a. Rakvere 2. pol. jsk. 29. 11. 21. ühes elamislubaga nr. 33725, w. a. Sifemin. passiojak. (8643)

Shokolaad

TRILBI

A.-S. „Renommée“

7535

Tallinn, Suur Kompasna t. 4.

J. Drommeter & Ko.,

TALLINN,

Lai tänav 12.

Kõnetraat 16-19.

Ladus saadawal: Elektri materjaalid. — Jalgrataste osad ja gummid. 7543

KUULUTUS.

Tartu Maakonna Politsei 3 jaoskonna ülem siivilkohtupidamiste seaduse § 1030 põhjal kuulutab sellega, et 26 augustil 1922 a. kell 11 jaab Bangodi wallas, Tiirike talu maa peal, Märt ja Marie Käoson'ide päralt olevad palkidest ehitatud elumaja, jaun ja ait mahaldhkimiseks ja äravedamiseks

enampakkumise teel

otsekohe väljamaksetava raha eest ära müüdüd.

Nimetatud hooned on hinnatud 8635 marga peale ja müügile määratud, Marie Urm'i võla ja kohtu maksude tasuks 10.910 marga 25 penni suuruses.

Mesfirjutatud warandus on sealfamas oksjoni päewal näha.

10101

Elwas, 5 augustil 1922 a. Nr. 3443.

Tartu Maakonna Politsei 3 jaoskonna ülem Sarap.

KUULUTUS.

Tartu maakonna politsei 3 jaoskonna ülem kuulutab sellega, et 24 augustil 1922 a. kell 11 e.l. jaab Natre tõrwa ja terpentini wabrikus N. Zella, S. Tammar'i ja teiste päralt olem ruum hõdune, 10.000 marga peale hinnatud,

enampakkumise teel

otsekohe väljamaksetava raha eest ära müüdüd 1921 a. tööstusmaksu tasuks 10.000 marga suuruses.

Müüdam warandus on sealfamas oksjoni päewal näha.

Elwas, 5 augustil 1922 a. Nr. 4807.

Tartu maakonna 3 jaoskonna ülem Sarap.

10102

Seebiwabrik „VERONIKA“.

Asutatud 1913 a. Tartus, Peterburi t. nr. 40.

Soowitab suures väljawalikus ja tuntud headuses kirjut ja kollast pesuseepi ning tualettseepi:

Lanolin,
Glycerin-Transpor,
Glycerin,
Maasika,
Sidroni,
Mandli,
Heliotrop,
Monopol.

Arstlised seebid ;

Karbol,
Tõrwa,
Borthymol,
Bor-Lanolin,
Borax,
Wääwli

ja muid seepi.

Wabriku omanik

Panksepp.

8971

Rohukaubaladud ja laboratooriumid

Lill & Hakkaja

Droogid,
Kemikaaliad,
Kosmeetika,
Arstlised seebid,
Wärwid,
Fotograafia
tarbeasjad.

Kõik preparaadid F. Hoffmann-La Roche & C-o. wabrikust, Baaselist, firma esitajana.

Peterburi tän. nr. 6.

Rüütli tän. nr. 10.

Tartus.

8972

Uudis!

Uudis!

Täna üleswõetud —
homme walmis!

Üleswõtted igasuguse
walgustuse juures. 6 pilti
— 20 m. peale. Päewa-
pildid passide jaoks wal-
mistakse kiiremas kor-
ras. Suurendused kuni
elusuuruseni. Tellimised
täidetakse kõige pare-
mate eriteadlaste poolt.
Tallinn, Mundi tän. 2.

Karl Osol.

9482

Elektro-mehaanika büro

E. Zomberg

õopusepea t. nr. 10. Tallinnas.

*Elektrilambid, mootorid,
dünamod ja igasugused
elektrotehnika tarbeasjad.*

9483.

Balti Puuwillaketramise ja kudumise Aktsiaselts.

Asutatud 1899. a.

Tallinn, Telliskopli tän. 21. :: Kõnetraat 1-48.

Telegrammi aadress: „Cotton“.

Oma pleekimise, wärwimise ja apretuurjaoskonnad.

Walmistatakse: puuwilla-riiet iga seltsi, pleekimata, pleegitud ja wärwitud; lõnga, suka-lõnga ja õmblusniiti, pleekimata ja wärwitud, ning watti.

9467

Eesti Mehaaniline Puutööstuse Aktsiaselts A. M. Luther - Tallinnas

w a l m i s t a b :

---:   :---:   mööblit,   :---:   :---:

Wineer- { kartonge, kohwrid,
kooliranitsaid, aktimappe,
käsitrumlid, toolipõhju,
platesid, labidaid jne.

Müügikoht: TALLINNAS: Wana Posti tänav nr. 9.
TARTUS: E. W. Jürgens'i juures, Wana tän. nr. 17.
WALGAS: P. Saretok'i juures, Moskwa tän. nr. 15.
PETSERIS: E. Nassar'i juures, Kaubareas.
WILJANDIS: R. Eitelberg'i juures.
WÖRUS: J. Kiesler'i juures, Jüri tän. nr. 12-b.
RAKWERES: Roman Jürgens'i juures.
PÄRNUS: J. D. Ammende juures.

9463

G. SCHEEL & Ko.

TALLINNAS.
ASUTATUD 1884. A.

Toimetab kõiksugu pangaärilisi
:: transaktsioone. ::

6634

E. T. K. EESTI TARWITAJATE KESKÜHISUS

Tallinnas, Wiruwärawa pülestee nr. 15.

Üleriikline ühistegeliste ettevõtete suurkaubandusline keskkoh.
Liikmeid 250 ühisust, 100.000 liikme ja üle 300.000 tarwitajaga.

Muretses ja müüs kaupe:

1917. a.	. . . . .	Rbl.	1.862.000.—
1918. a.	. . . . .	Emk.	4.269.000.—
1919. a.	. . . . .	”	38.418.000.—
1920. a.	. . . . .	”	210.971.000.—
1921. a.	. . . . .	”	885.000.000.—

Uusi liikmeid wõetakse wastu ja antakse nõu uute ühisuste asutamiseks.

6632